

Oled sa **GEENIUS**, **RIKAS** või **PRO**? [Vali sobiv tellimus siit.](#)

EESTI LOODUS

Mis saab vanadest nutitelefonidest ja arvutitest? Eesti teadlased katsetavad uut tehnoloogiat

Keskkonnaministeerium ja KIK

25. jaan. 2022 kell 09:53

Elektronikaseadmete ringlussevõtt kogub hoogu. Shutterstock

Iga päev visatakse kogu maailmas ära tohutus koguses elektronikaseadmeid, olgu selleks katkine nutitelefoni, sülevõi tahvelarvuti, vana televiisor või sootuks midagi muud. Kõikidest e-jäätmetest jõuab hinnanguliselt maailmas ringlusse vaid 20%. Ent kuidas seda arvu teadlikult suurendada?

E-jäätmeid töödeldakse ümber liiga vähe

Kas teadsid, et sinu mobiiltelefon sisaldab pea 72 maapõuest kaevandatavat elementi, sealhulgas kulda ja hõbedat, aga ka näiteks neodüümi ja düsproosiumi, mis panevad telefoni vibreerima? Kui aga seade mingil põhjusel kasutuskõlbmatuks muutub, jõuab see suure tõenäosusega prügimäele, kus äravisatud ja kasutuskõlbmatute e-jäätmete, sealhulgas ka kulla, hõbedat ja teiste väärismetallide hulk pidevalt kasvab.

Ehkki mineraale kaevandatakse üle kogu maailma, tuleb arvestada tõsiasjaga, et varud lõppevad tulevikus otsa – need ei taastu ning neid pole võimalik juurde “tekitada”. Järjest võimsamaks ja võimekamaks muutuvad elektronikaseadmed ei kao aga maailmast kuhugi, pigem vastupidi: kuna elektronikatootjate vaheline konkurents

on suur, antakse pidevalt välja aina uuemaid ja vägevamaid mudeleid, samal ajal toote eluiga lühendades.

Selle kõige tagajärjeks on kurvad numbrid: igal aastal tekib maailmas e-jäätmeid enam kui 50 miljonit tonni ning kõikide eelduste kohaselt kerkib see 2030. aastaks veelgi: 75 miljoni tonnini. Eestis koguti 2019. aastal umbes 11 030 tonni elektroonikajäätmeid, kuid see on siiski vaid väike osa sellest, mis tegelikult kodumajapidamistes ära visatakse. Seega oleks hädavajalik anda kasutatud elektroonikaseadmetele uus elu ning tuua nendes kasutatavad elemendid ringlusse.

Eestlased otsivad küsimusele vastust laboris

Kuid mis saab ikkagi vanast või katkisest elektroonikast? Tõenäoliselt seisab ka sinu kodus kasutuna mõni väsinud telefon või vana arvuti, millele seni rakendust leitud ei ole. Ehkki jätkusuutlikkuse vaatenurgast oleks kõige parem viis kasutada seadet nii kaua kui vähegi võimalik, võiks selle viia näiteks väikeelektroonika kogumiskasti või vastavasse jäätmejaama. Sobivaima paiga leiab vastavalt seadme seisukorrale näiteks kuhuviiia.ee leheküljelt.

E-jäätmete kogumisele ja sorteerimisele järgneb sageli etapp, millest kogu maailmas aina enam räägitakse: selleks on linnakaevandamine ehk elektroonikajäätmetes peituvate strateegiliste ja kriitilise tähtsusega ainete eraldamine ja ringlussevõtt. Niisiis tuleb erinevad elemendid seadmest ekstraheerida. Ehkki pealtnäha on tegemist tülika ja aeganõudva protseduuriga, on esimesed edusammud selles vallas juba tehtud.

Näiteks olid möödunud suvel toimunud Tokyo olümpiamängude võidumetalid valmistatud jaapanlaste annetatud elektroonikaseadmetest ekstraheeritud materjalidest, sealhulgas kullast, hõbedast ja pronksist.

Ent lahendusi elementide ringlussevõtuks otsitakse ka kodumaal. Eesti-Hispaania koostöös sündinud [LIFE BiotaWee](#) projekt on seadnud eesmärgiks ringlusse võtta erinevates elektri- ja elektroonikaseadmetes leiduvate trükkplaatide mittemetalsest osast pärit väärtuslikke metalle. Selleks kasutatakse uudset tõhusamat 2-astmelist bioelustamise tehnoloogiat, milles on kombineeritud aeroobne ja anaeroobne töötlus.

Projekti tulemusena peaks ringlussevõetud metallide kogus suurenema 75–100%, kulla kogus aga isegi kuni 400%. Üheks eesmärgiks on ka kulutõhusus ning metallide kui toorme lõpliku maksumuse vähendamine.

Elektroonikajäätmete vähendamisele oli keskendunud ka hiljuti edukalt lõppenud [LIFE ReWeee](#), mille tegevuste abil tõsteti kreeklaste teadlikkust elektroonikajäätmete äraviskamisest ning nende korduskasutamisest. Samuti loodi kaks sorteerimiskeskust, kus seadmed ümbertöötlemiseks ette valmistatakse.

Kust saada rahastust?

Ringmajanduse põhimõtete rakendamine peaks olema konkurentsieelis ka iga ettevõtte jaoks, ja neid tuleks hakata ellu viima juba täna. Keskkonnaministeeriumi asja lõppenud [ringmajanduse konverents “Ringiga edasi”](#) julgustas ettevõtjaid selleks vajalikke samme astuma, aitamaks näha ringmajanduses võimalust oma äri arendamiseks ning ühiskonnas ja keskkonnas aset leidvate muutustega kohanemiseks.

Et valdkonna arendamine on vajalik nii kohalikul kui ka globaalsel tasandil, on sellekohaste projektide elluviimiseks palju võimalusi. Näiteks saavad kohalikud omavalitsused riigilt tuge ringmajanduse edendamisel. 14. veebruarini on omavalitsustel võimalus taotleda Keskkonnainvesteeringute Keskusest (KIK) [toetust](#) ringmajanduse pilootprojektide välja töötamiseks ja elluviimiseks nii kohalikul kui ka regionaalsel tasandil. Toetatakse lahendusi, mis väärtustavad majanduses juba kasutusel olevat ressursi ja loovad sellest kestva või uue väärtuse.

Uuenduslikke keskkonnakorralduslikke lahendusi (nagu näiteks ökodisain, toote olelusring, tööstussümbioos, ärimudelid, IKT lahendused, uued teenused ja tooted, kujunemisjärgus tehnikad, parandustöökojad) toetatakse keskkonnaprogrammi [ringmajanduse programmist](#), mille KIK avab 14. veebruaril.

Uuendusena võib kaasrahastust taotleda ka projektidele, mille põhirahastus pärineb välisallikatest, sealhulgas LIFE programmist.

Just LIFE programm pakub suurepäraselt platvormi Euroopa Liidus läbiviidavatele suuremahulistele keskkonnaprojektidele. Niisiis on väga oodatud ka ringmajanduse põhimõtete rakendamisele keskendunud ideed. Uus taotlusvoor avaneb eeldatavasti juba maikuu. Loe LIFE programmi kohta lähemalt [siin](#).

Artikli kirjutamist on rahastatud projektist “LIFE programmist teadlikkuse suurendamine ja projektitaotluste kvaliteedi parandamine 2”, mida rahastab Euroopa Liidu liikmesriikide keskkonnaprojektide kaasrahastamise programm LIFE.

SAMAL TEEMAL

Hispaania haiglas viidi läbi edukas rohepööre, tänu millele säästetakse nii energiat kui raha

Kasvav sademete hulk põhjustab Eesti linnades paksu pahandust. Ent millised on lahendused?

Eestil ja Soomel lasub vastutus lendorava säilimise eest kogu Euroopa Liidus

[Jaga Facebookis](#)

[Saada e-kirjaga](#)

[Jaga Twitteris](#)

[Jaga LinkedInis](#)

[Kommenteeri](#)

Loed AwaRaEst LIFE blogi, kus tutvustame, mida LIFE programmi projektide abil Eesti looduse ja keskkonna heaks tehtud on ning mida plaanime tulevikus ellu viia.

[Vaata kõiki artikleid](#)

POPULAARSED LOOD

G TELLIJALE

Läänemerre ehitatakse uus 210-kilomeetrine gaasijuhe, et Poola saaks hakkama Vene gaasita. Nord Stream 2 operaator läks pankrotti

UUDIS

Seoses Ukraina sündmustega ei ole jooditablettide võtmine Eestis vajalik

G TELLIJALE

SÕDA JÕUAB KOSMOSESSE: Kas rahvusvaheline

KESKKOND

Hiiumaa rannikul kompass "hulluks ajav" magnetanomaalia

kosmosejaam jääb kontrollimatult orbiidile tiirlema, kui venelased lahkuvad?

sai kinnituse

KESKKOND

Uuring näitas, et Eesti maapõues leidub nii suures koguses rauda kui ka hõbedat ja kulda

MÄRGATUD LOODUSES

TAGASIRÄNNE ALGAS: Saaremaalt leiti eriti ohtliku lindude gripi viirusetüübiga surnud luik

VIIMATI LISATUD

Eesti teadlaste uuring: efektiivsed süsiniku sidujad on noored ja keskealised metsad

2. märts 2022 kell 09:45

Seoses Ukraina sündmustega ei ole jooditablettide võtmine Eestis vajalik

2. märts 2022 kell 09:05

Läänemerre ehitatakse uus 210-kilomeetrine gaasijuhe, et Poola saaks hakkama Vene gaasita. Nord Stream 2 operaator läks pankrotti

2. märts 2022 kell 05:00

SÕDA JÕUAB KOSMOSESSE: Kas rahvusvaheline kosmosejaam jääb kontrollimatult orbiidile tiirlema, kui venelased lahkuvad?

1. märts 2022 kell 12:01

Rimi pani Ukraina sõjapõgenikele valmis 250 abipakki

1. märts 2022 kell 11:05

Oled maaomanik ja ulukid teevad kahju – siit saad teada, kuidas sõlmida küttidega leping

1. märts 2022 kell 10:48

[Vaata kõiki artikleid](#)

SISUTURUNDUS

SISUTURUNDUS

Kui palju maksab kodu renoveerimine

SISUTURUNDUS

Viis ideed kodu rahakotisõbralikuks värskendamiseks

SISUTURUNDUS

Terminal Oil reDiesel – CO2 neutraalne diislikütus

POPULAARSED LOOD MUJAL GEENIUSES

DIGI • UUDIS

Sõda Ukrainas: IT-armee jahib krüptobörse, Google lõpetas reaalaaja info jagamise, eestlased korraldavad häkatoni

PRO TELLIJALE

1Partner Kinnisvara juht: sõda Ukrainas tõmbab Eesti kinnisvaraturul hoo mõneks ajaks maha

TERVIS • HEA NÕUANNE

Rubriiki toetab **Bigbank**

Kontrolli koduseid ravimivarusid – nii on parem ülevaade, kui palju ravimeid saab Eesti Ukrainale annetada

SISUTURUNDUS

Raimondi peakokk Marko Lumera viib naistepäeva puhul erilisele maitserännakule

KODU • KINNISVARA

Rubriiki toetab **Bigbank kodulaen**

Hea hinnaga on saadaval kahe elamuga ligi viie hektari suurune talukoht

R TELLIJALE

Jaak Roosaare soovitab varuda tavapärasest suurema rahapuhvri: turg tervikuna on ennustamatu

KODU • KINNISVARA

Rubriiki toetab **Bigbank kodulaen**

Alates eilsest saab maale kinnisvara osta soodsamatel tingimustel

Häkkerid võtsid maha Vene riigimeedia veebilehed, uudistesaidil seisab Putini-vastane sõnum

Sanktsioonide alla sattunud venelased ajavad krüptovaluutade hinda üles: bitcoin'i hind tõusis ööpäevaga 17 protsenti

ÄRA JÄÄ ILMA PÄEVA PÕNEVAMATEST LUGUDEST

Telli Geeniusmeedia uudiskiri

Saadame sulle igal argipäeval ülevaate olulisematest Geeniusmeedia temadest.

Geenius Meedia OÜ
Ahtri 6, 10151 Tallinn
Tel 660 9797
geenius@geenius.ee

[Üldised kasutustingimused](#) • [Andmekaitsetingimused](#) • [Ettevõttest](#)

© Geenius Meedia OÜ, 2022.

Portaalid

[Geenius](#)
[Auto](#)
[Digi](#)
[DigiPRO](#)
[Diktor](#)
[Kodu](#)
[Lemmik](#)
[Mood](#)
[Raha](#)
[Rikas](#)
[Rohe](#)
[Tervis](#)
[Äri](#)

Ajakirjad

[Autogeenius](#)
[Autoleht](#)
[Autoleht Ekstra](#)
[Digi](#)
[Miisu](#)
[Muki](#)

Podcastid

[Algorütm](#)
[Autotund](#)
[Investoritund](#)
[Restart](#)
[Töötund](#)

Sotsiaalmeedia

[Facebook](#)

Kontakt

[Toimetus](#)
[Reklaamiinfo](#)

Geeniusmeedia portaalid majutab

